

6. CHUYỆN THIÊN PHÁP (Tiếp theo Thân Devadhamma)

Đầy đủ tàm và quý...

Khi ở Kỳ Viên, Thế Tôn kể câu chuyện này về một Tỷ-kheo có nhiều đồ vật. Ở Xá-vệ, có một vị trưởng giả giàu có, sau khi vợ chết, mới xuất gia. Trước khi xuất gia, vị ấy có làm một phòng để ở, một phòng để lửa, và một kho chứa đồ, cho chất đầy kho chứa đồ với bơ sữa, gạo v.v... rồi mới xuất gia. Sau khi xuất gia, vị ấy cho gọi những người đầy tớ của mình, bảo nấu các đồ ăn theo sở thích và thọ dụng các món ăn ấy. Vị ấy có rất nhiều vật dụng, ban đêm có bộ đồ lót, có áo choàng riêng; ban ngày có bộ đồ lót, có áo choàng riêng, và sống cách biệt sau biên địa ngôi tinh xá.

Một hôm, trong khi vị ấy lấy các y và đồ tắm, trái chúng trong phòng để phơi cho khô, một số đồng Tỷ-kheo ở các tinh, đi từ trú xứ này đến trú xứ khác, đến phòng kia, thấy các y áo v.v... liền hỏi chúng thuộc về ai. Vị ấy trả lời:

- Của tôi, thưa các Hiền giả.

- Thưa Hiền giả, y này, áo lót này, đồ nệm này, tất cả của Hiền giả phải không?

- Vâng, của tôi.

Họ nói:

- Nay Hiền giả, Thế Tôn chỉ cho phép ba y. Hiền giả xuất gia trong Giáo pháp Đức Phật ít dục như vậy, lại chất đầy cả kho vật dụng như vậy. Chúng tôi sẽ đưa Hiền giả đến bậc Đạo Sư.

Rồi các Tỷ-kheo này đem vị ấy đi đến bậc Đạo Sư. Thấy vậy, bậc Đạo Sư nói:

- Nay các Tỷ-kheo, phải chăng các ông đem đến đây một Tỷ-kheo ngoài ý muốn của vị ấy?

- Bạch Thế Tôn, Tỷ-kheo này có nhiều đồ vật, và có cả kho vật dụng.

- Nay Tỷ-kheo, có phải ông có nhiều vật dụng?

- Thật vậy, bạch Thế Tôn.

- Nay Tỷ-kheo, sao ông lại có nhiều vật dụng như vậy? Có phải ta nói lời tán thán hạnh ít dục, biết đủ... việ ly, tinh tấn không?

Nghe bậc Đạo Sư nói vậy, vị ấy sanh phẫn nộ và nói:

- Nay tôi sẽ cởi đồ và đi như thế này.

Vị ấy quăng y choàng ngoài, chỉ mặc một y trong và đứng giữa hội chúng.

Bậc Đạo Sư muốn khích lệ, liền nói:

- Nay Tỷ-kheo, thuở trước, ông là con quý nước Daĩ-xoa đi tìm tàm quý, sống trong mười hai năm đi tìm tàm quý. Sao này ông đã xuất gia trong Giáo pháp Phật được tôn kính này, lại quăng y choàng ngoài giữa bốn chúng, từ bỏ tàm quý và đứng như vậy?

Khi nghe lời bậc Đạo Sư, tàm quý khởi lên, vị ấy đáp y, đánh lễ bậc Đạo Sư, rồi ngồi xuống một bên. Các Tỷ-kheo yêu cầu Thế Tôn giải thích rõ ràng ý nghĩa này. Thế Tôn trình bày ý nghĩa sự việc bị tái sanh che lấp qua câu chuyện sau đây:

-ooOoo-

Vào thời, vua Brahmadata đang trị vì ở nước Kàsi tại Ba-la-nại, Bò-tát tái sanh làm con bà hoàng hậu của vua, và trong ngày đặt tên, được đặt tên là hoàng tử Mahimsàsa (Nguru Vương). Khi Bò-tát bắt đầu đi được, chạy được, một con trai thứ hai ra đời và được đặt tên là Candakumara (Mặt Trắng). Khi đứa trẻ này bắt đầu đi được, chạy được, mẹ Bò-tát mệnh chung. Vua đặt một người khác lên làm hoàng hậu rất được vua sủng ái. Bà hoàng hậu này, trong tình thương yêu ấy, sanh được một con trai đặt tên là hoàng tử Suriya (Mặt trời). Vua cha thấy con, tâm tư hết sức hoan hỷ, hứa cho bà hoàng hậu một lời yêu cầu nhân danh con bà. Bà hoàng hậu giữ lời hứa lại, mong được thực hiện ý muốn mai sau. Khi con bà lớn lên, bà tâu với vua:

- Khi sanh con của thiếp, Đại Vương có hứa cho một điều yêu cầu. Vậy hãy cho con thiếp làm vua.

Vua từ chối, và nói:

- Ta có hai con trai, sáng chói như đám lửa. Ta không thể giao vương quốc cho con hoàng hậu được.

Nhưng sau, thấy hoàng hậu cứ tiếp tục yêu cầu mãi, vua ngại bà có âm mưu ác hại các con của mình, nên cho gọi họ lại và bảo:

- Nay các con thân, khi sinh hoàng tử Suriya, ta có cho một điều yêu cầu. Nay mẹ có yêu cầu vương quốc, ta không muốn cho nó. Nhưng đàn bà hay có tánh ác, có thể âm mưu ác hại các con. Vậy hai con hãy đi vào rừng, và khi nào ta mệnh chung hãy trở về trị vì thành này là gia sản của nhà.

Nói vậy, với nước mắt và lời than, vua hôn hai con trên đầu và đưa họ ra đi. Sau khi đánh lễ vua cha, hai

hoàng tử từ già lâu đài ra đi. Hoàng tử Suriya đang chơi trong sân, thấy vậy, biết được sự việc, liền quyết định cùng ra đi với hai anh, và ra đi với họ.

Họ đi vào núi Tuyết. Bò-tát bước xuống đường, ngồi trên một gốc cây và bảo hoàng tử Suriya:

- Này Suriya thân, hãy đi đến hồ nước này. Sau khi tắm và uống, hãy đem cho chúng ta nước uống trong các lá sen.

Cái hồ ấy do Thiên Vương Tỳ-sa-môn (Vessavana) cho một con quỷ nước Dạ-xoa với lời dặn: Trừ những người biết được thiên pháp, còn tất cả những ai xuống hồ nước này, người có quyền bắt ăn thịt. Những ai không xuống nước, thì người không có quyền.

Từ đó về sau, quỷ Dạ-xoa hỏi thiên pháp những ai xuống hồ nước ấy, ai không biết thì nó ăn thịt. Hoàng tử Suriya đi đến hồ nước ấy, không quan sát gì, cứ bước xuống hồ. Quỷ Dạ-xoa bắt được và hỏi:

- Người có biết thiên pháp không?

Hoàng tử đáp:

- Ta biết. Đó là mặt trời, mặt trăng.

Quỷ Dạ-xoa nói:

- Người không biết thiên pháp.

Rồi bắt chàng xuống nước, và giam chàng tại thủy cung của mình. Bò-tát thấy em mình đi quá lâu, liền sai hoàng tử Canda đi. Quỷ Dạ-xoa cũng bắt chàng, hỏi về thiên pháp là bốn phương. Quỷ Dạ-xoa nói chàng không biết thiên pháp, bắt chàng và cũng giam tại chỗ ấy.

Bò-tát thấy Canda đi quá lâu, nghĩ rằng chắc có trở ngại gì xảy ra cho mỗi người, liền tự mình đi đến chỗ ấy. Thấy được dấu chân của hai người đi xuống, nghĩ rằng hồ ấy có thể là chỗ trú ẩn của quỷ Dạ-xoa, Bò-tát liền rút kiếm ra, cầm cung và đứng sẵn sàng. Con quỷ nước Dạ-xoa biết Bò-tát không chịu xuống nước, hóa hiện một người đi làm rừng, nói với Bò-tát:

- Này bạn, bạn đi đường mệt, sao bạn không xuống hồ này tắm, uống nước, ăn củ sen, trang điểm với hoa sen, rồi đi chỗ nào bạn ưa thích.

Bò-tát thấy vậy, biết nó là quỷ Dạ-xoa, liền hỏi nó:

- Có phải người bắt các người em của ta?

- Phải, ta bắt.

- Vì sao?

- Vì ai xuống hồ này đều thuộc về ta.

- Có phải tất cả đều thuộc về người?

- Trừ những ai biết được thiên pháp, còn lại đều thuộc về ta.

- Người có muốn biết thiên pháp không?

- Có, ta muốn biết.

- Nếu như vậy, ta sẽ nói cho người về thiên pháp.

- Vậy bạn hãy nói đi, ta sẽ nghe thiên pháp.

Bò-tát nói:

- Ta có thể nói thiên pháp, nhưng tay chân đều lấm bụi.

Quỷ Dạ-xoa tắm cho Bò-tát, cho ngài ăn, cho uống nước, cho trang sức với bông hoa, cho thoa với hương thơm và trải một tọa sàng giữa một cái rạp được trang hoàng lộng lẫy. Bò-tát ngồi trên tọa sàng, bắt quỷ Dạ-xoa ngồi dưới chân, và nói:

- Hãy lắng tai, cẩn thận nghe thiên pháp.

Ngài nói lên bài kệ này:

Đây đủ tâm và quý,

Chuyên tâm về bạch pháp,

An tịnh bậc chân nhân,

Ở đời gọi thiên pháp.

Dạ-xoa nghe pháp thoại này, tâm sanh tịnh tín, thưa với Bò-tát:

- Thưa bậc Hiền trí, tôi cảm thấy tịnh tín đối với ngài và muốn cho ngài một người em. Vậy tôi đem đến người nào?

- Hãy đem đến đứa trẻ nhất.

- Thưa bậc Hiền trí, dầu ngài biết hoàn toàn thiên pháp, ngài lại không xử sự theo thiên pháp.

- Sao vậy?

- Sao ngài lại chọn người em, bỏ người anh? Ngài không kính trọng tuổi lớn hơn của nó.
- Nay Dạ-xoa, ta không những biết thiên pháp, mà còn xử sự đúng thiên pháp. Chính vì đưa em ấy mà chúng ta đi vào rừng này. Chính vì hạnh phúc cho đứa em ấy mà mẹ nó xin vua cha quốc độ. Và phụ vương chúng ta từ chối, không chấp nhận lời yêu cầu, bằng lòng cho chúng ta sống ở trong rừng với mục đích bảo vệ chúng ta. Đứa trẻ ấy không nghĩ đến trở về, đã đi theo chúng ta. Nếu như ai nghe được rằng trong rừng, một Dạ-xoa đã ăn nó rồi thì không ai có thể tin được. Chính vì sợ bị quả trách mà ta bảo người đem nó cho ta.
- Lành thay, lành thay, bậc Hiền trí. Ngài không những biết thiên pháp, mà ngài còn thực hành thiên pháp.

Quý Dạ-xoa nói lên sự đồng tình của mình, và đem trả cả hai người em. Rồi Bồ-tát nói với nó:

- Nay bạn, do kết quả việc ác người làm từ trước, nên nay người sanh làm Dạ-xoa, ăn thịt và máu của những người khác. Nay người lại làm điều ác nữa. Việc ác này không thể làm người thoát khỏi địa ngục v.v... Do vậy, từ nay trở đi, hãy bỏ việc ác, làm việc lành...

Và Bồ-tát nhiếp phục quý Dạ-xoa.

Khi nhiếp phục quý Dạ-xoa, Bồ-tát sống ở đây với sự bảo vệ của quý Dạ-xoa. Một ngày kia, nhìn lên các vì sao, biết được phụ vương đã mệnh chung, Bồ-tát đem theo quý Dạ-xoa về Ba-la-nại, lấy lại vương quốc, phong hoàng tử Canda làm phó vương, đặt hoàng tử Suriya làm tổng tư lệnh quân đội. Còn đối với quý Dạ-xoa, Bồ-tát cho làm trú xứ tại một địa điểm tốt đẹp, cho nó nhận được vòng hoa tốt nhất, các hoa tốt nhất, các đồ ăn tốt nhất. Riêng Bồ-tát trị vì theo Chánh Pháp và khi mệnh chung, đi theo nghiệp của mình.

-ooOoo-

Sau khi kể pháp thoại, bậc Đạo Sư liền thuyết giảng các Sự thật. Cuối bài giảng, Tỷ-kheo ấy chứng quả Dự lưu. Bậc Chánh Đẳng Chánh Giác kể xong hai câu chuyện, kết hợp chúng với nhau, và kết luận với sự nhận diện Tiền thân như sau:

Thời ấy, Quý Dạ-xoa là Tỷ-kheo có nhiều đồ vật, hoàng tử Suriya là Ananda, hoàng tử Canda là Sàriputta (Xá-lợi-phất), và hoàng tử Mahimsàsa là Ta vậy.

-ooOoo-

7. CHUYỆN NÀNG LƯỢM CƯỜI (Tiên Thân Katthahàri)

Kính thưa bậc Đại Vương...

Câu chuyện này được bậc Đạo Sư kể khi ở Kỳ Viên về nàng Vàsabhakhattiyà. Câu chuyện sẽ được tìm thấy trong Chương mười hai, Tiền thân Bhaddasala (số 465). Truyền thuyết kể rằng nàng là con gái của vị Thích-ca tên Mahànàma với một nữ tỳ lên là Nàgamundà, và về sau trở thành hoàng hậu vua nước Kosala. Nàng sanh một con trai cho vua. Về sau vua biết được dòng họ nữ tỳ của nàng, liền truất phế địa vị của nàng, và truất phế luôn người con trai là Vidadabha. Cả hai chỉ sống ở trong nội cung. Thế Tôn biết được sự việc này, vào buổi sáng, với năm trăm Tỷ-kheo vây quanh, đi đến sự trú xứ của vua, ngồi trên chỗ ngồi đã soạn sẵn, và nói:

- Thưa Đại Vương, Vàsabhakhattiyà ở đâu?

Vua kể lại câu chuyện ấy.

- Thưa Đại Vương, Vàsabhakhattiyà là con gái của ai?

- Bạch Thế Tôn, của Mahànàma.

- Khi nàng đến, nàng là vợ của ai?

- Bạch Thế Tôn, của tôi.

- Thưa Đại Vương, nàng là con gái của vua. Nàng đến làm vợ vua. Nàng sanh đứa con trai cho vua.

Đứa con trai ấy, do lý do gì lại không làm chủ vương quốc thuộc sở hữu của người cha? Thuở xưa, một vị vua có đứa con trai từ một người con gái đi lượm củi, và một cuộc gặp gỡ tình cờ đã cho người con trai ấy vương quốc.

Vua yêu cầu Thế Tôn làm sáng tỏ ý nghĩa câu chuyện. Thế Tôn liền kể câu chuyện quá khứ.

-ooOoo-

Thuở xưa, ở Ba-la-nại, vua Brahmadata đi vào ngự uyển với uy nghi lớn của nhà vua. Đang đi qua lại để tìm trái cây và bông hoa, vua gặp một thiếu phụ đang lượm củi, vừa lượm vừa hát. Vua đắm say nàng và ăn ở với nàng. Bồ-tát được thụ thai trong bụng nàng. Nàng cảm thấy bụng nàng nặng nề như mang lưỡi tầm sét (lưỡi búa) của Đế Thích. Biết rằng mình đã có thai, nàng tâu nhà vua việc ấy. Vua đưa cho nàng một chiếc nhẫn và nói:

- Nếu sanh con gái, hãy giữ chiếc nhẫn này để lấy tiền nuôi dưỡng nó. Nếu sanh con trai, hãy đem nó đến ta với chiếc nhẫn này.

Nói xong vua ra đi. Khi bào thai đúng thời, nàng sanh Bò-tát. Đến tuổi Bò-tát đi được, chạy được, trong khi chơi ở sân chơi, có tiếng la:

- Ta bị đũa không có cha đánh.

Nghe vậy, Bò-tát đi đến mẹ và hỏi:

- Ai là cha con?

- Đây con thân, con là con vua Ba-la-nại.

- Thưa mẹ, có cái gì làm chứng?

- Đây con thân, vua có cho chiếc nhẫn này và nói: “Nếu sanh con gái, thì giữ chiếc nhẫn này để nuôi dưỡng nó. Nếu sanh con trai, hãy đem nó đến cho ta với chiếc nhẫn này.” Nói xong, nhà vua ra đi.

- Thưa mẹ, sự tình là như vậy, sao mẹ không đưa con đến gặp cha?

Nàng biết ý định của con, nên đem con đến cửa cung điện và xin ý kiến vua. Khi được gọi vào, nàng đánh lễ vua và tâu:

- Thưa Đại Vương, đây là con của Đại Vương.

Vua biết vậy, nhưng cảm thấy xấu hổ trước đoàng đảo quần chúng nên nói:

- Nó không phải con của ta.

- Tâu Đại Vương, đây là chiếc nhẫn của ngài. Chắc ngài nhận ra được chiếc nhẫn này?

- Đây không phải là chiếc nhẫn của ta!

- Tâu Đại Vương, tôi không có vật gì khác để bảo chứng cho sự thật. Nếu đũa trẻ này là con ngài, nó sẽ đứng trên hư không. Nếu không phải, nó sẽ rơi xuống đất và chết!

Rồi nàng cầm chân Bò-tát quăng lên hư không. Bò-tát ngồi kiết-già trên hư không và với âm thanh dịu ngọt, tuyên bố pháp cho phụ vương, đọc bài kệ này:

Kính thưa bậc Đại Vương.

Tôi là con trai ngài,

Kính thưa bậc nhân chủ,

Hãy nuôi dưỡng con lớn!

Vua nuôi dưỡng người khác,

Không nuôi con mình sao?

Nghe Bò-tát ngồi trên hư không thuyết pháp như vậy, vua bèn nói:

- Hãy đến, này con thân, ta sẽ nuôi con! Ta sẽ nuôi con!

Và vua đưa hai tay lên. Một ngàn bàn tay đưa lên để đón Bò tát, nhưng Bò-tát không xuống bàn tay nào khác, chỉ xuống vào bàn tay nhà vua, và ngồi trên bấp vế vua. Vua phong cho con làm phó vương, phong cho mẹ làm hoàng hậu. Sau khi vua mệnh chung, Bò-tát lên làm vua có tên là Katthavàhanaraja (vua của người lượm củi), trị vì quốc với Chánh pháp, và khi mệnh chung ngài đi theo nghiệp của mình.

-ooOoo-

Sau khi kể pháp thoại này cho vua nước Kosala, trình bày hai câu chuyện và kết hợp chúng với nhau, bậc Đạo Sư kết luận với sự nhận diện Tiền thân như sau:

- Thời ấy, người mẹ là Mahàmaya, người cha là Tịnh Phạn vương, và vua Katthavàhana là Ta vậy.

-ooOoo-